

Till ledamöter i Justitieuskottet.

Ang. Talerätt i mål gällande licensjakt och skyddsjakt på stora rovdjur.

Sedan sommaren 2016 har vi sökt information gällande talerätten i mål om licens- och skyddsjakt på stora rovdjur, detta genom korrespondens och diskussioner med domstolarna, djupdykningar i Miljöbalken, Århuskonventionen, ett antal mål i EU-domstolen samt genomgång av HFD's dom av den 18 december 2016 (312-15).

Domstolarna och EU-direktiven.

Domstolarna är osäkra på vilka organisationer och föreningar som ska ges rätt att överklaga och väljer därför att lägga ribban väldigt lågt. Domstolarna säger själva att de – i brist på direktiv – väljer en mycket vid tolkning. Att miljöorganisationer – i vissa fall – ska ha talerätt finns att läsa i såväl Århuskonventionen som Miljöbalken samt också i HFD's dom. Det är dock inte lika självklart att alla som kallar sig "miljöorganisation" ska ha talerätt eller ha talerätt i alla mål. Det borde ställas högre krav än att bara skriva in ordet "miljöorganisation" i sina stadgar.

I miljöbalkens §§ 12 och 13 definieras vilka som får överklaga olika typer av mål. Mål rörande jakt och skogsärenden torde ligga under § 12. Ideella föreningar får EJ överklaga mål omnämnda i § 12, enbart ärenden som hör hemma under § 13, eftersom denna § rör andra frågor av "miljökaraktär". Detta har också påtalats i Svenska Naturskyddsföreningens egen skrivelse. (<http://www.friavindar.se/files/taleratt.pdf>).

Århuskonventionen säger att mål ska kunna överklagas till domstol av de organisationer som uppfyller respektive lands kriterier för talerätt. Detta återges också i HFDs dom. Ideell förening uppfyller inte nödvändigtvis de krav som ställs i Århuskonventionen och som återges av HFD enbart genom att titulera sig miljöorganisation. Vare sig Århuskonventionen eller HFD's dom om talerätt säger att ALLA som kallar sig miljöorganisation ska ha talerätt, däremot säger båda att de som uppfyller villkoren ska ha rätt att få sin sak prövad i domstol, en väsentlig skillnad.

En väsentlig punkt är detta med "allmänhet" vs "berörd allmänhet" (direkt berörd).

Det är inte säkert – snarare högst osannolikt – att föreningar som enbart lyckas samla ett hundratal medlemmar företräder "allmänheten". 100-150 personer måste snarare ses som en mindre grupp med särintresse, inget allmänt intresse. Om en sådan grupp skulle anses företräda "allmänheten" kan följderna blir enorma för det övriga samhället – det finns 1000-tals små grupper som företräder särintressen inom alla områden i samhället, skulle alla dessa ges rätt att driva mål i våra domstolar, så vill det ge oanade konsekvenser. Slutligen tillvaratas den breda allmänhetens intressen i dessa mål genom större organisationer såsom SNF och WWF.

I dagarna har vi precis mött nyheten att en Facebookgrupp medgetts talerätt i mål om licensjakten på lodjur. En Facebookgrupp utan betalande medlemmar, och där vem som helst kan bli "medlem" genom att andra medlemmar helt enkelt plockar in fler. De som blir tillagda kan läggas till utan egen vetskap och där organiserad föreningskultur eller struktur saknas. Alla inser väl var detta kan sluta? Facebook består av 10.000-tals grupper som tycker något om 1000-tals olika saker i vårt samhälle. Talerätt för dessa grupper öppnar för anstormning till våra domstolar.

Målen.

I frågor rörande LICENSjakt är det nödvändigt att Riksdag och Regering tar fram konkreta föreskrifter som domstolarna har att förhålla sig till. Vi kan inte se att miljöorganisationer ens har talerätt i dessa frågor (se Miljöbalkens § 12 och § 13). De organisationer som eventuellt ska ha talerätt måste kunna visa att de företräder en långt större del av allmänheten än något 100-tal personer.

I mål rörande SKYDDsjakt så bör helt andra kriterier gälla. Skyddsjakt är en åtgärd där samhället, för att avsluta pågående skada eller avvärja nära förestående skada, behöver ta snabba beslut. Skyddsjakt är därför inte att jämföras med ordinär jakt eller med en populationsbegränsande licensjakt.

I båda dessa typer av mål måste man beakta de skrivningar som finns i såväl Århuskonventionen och Miljöbalken som i ett antal EU-domar, rörande den BERÖRDA allmänheten.

En skyddsjaktsansökan beviljas då det är direkt fara för enskilds egendom. De enda som kan sägas vara berörda i dessa fall är de som drabbas av skada eller riskerar drabbas av skada. Skyddsjakter påverkar inga viltstammar negativt, ej heller GYBS för de stora rovdjuren. Skyddsjakt föregår inom mycket begränsade områden. Samtliga dessa argument talar emot att andra än de direkt berörda parterna, alltså de skadelidande, som ska tillerkännas talerätt. Då skyddsjakt är en akut åtgärd, finns ingen tid till veckolånga förhandlingar i domstol. Vi kan hänvisa till flera fall där skyddsjakt blivit överklagad, har inhiberats, och där ny skada har uppstått under tiden målet behandlas. Förutsättningarna, underlagen och målsättningen med skyddsjakt kan inte karakteriseras som miljömål och torde därför heller inte beröras av några konventioner. HFD behandlar också i sin dom licensjakt, inte skyddsjakt.

I detta sammanhang är det också värt att beakta att utrymme för skyddsjakter redan är inräknade när LST tar beslut om licensjakt. Eventuella domslut som bifaller överklagande av skyddsjakter får därmed dubbel verkan.

Redan dagens beslutsgång i fråga om licens- och skyddsjakt tillvaratar i stor grad allmänhetens intressen. Rovdjursförvaltningen – och då specifikt vargens betingelser – är, och har länge varit, föremål för ett otal utredningar och remissbehandlingar i Sverige. Det är få frågor som så många, såväl privatpersoner som myndigheter och organisationer med olika särintressen, fått vara med och påverka. Vår Riksdag och Regering är vår garanti för att det allmänna intresset tas till vara d.v.s med en mycket noggrann avvägning av samtliga allmänna intressen.

Vår Riksdag och Regering har beslutat att delegera beslutanderätten till en samlad myndighet – Naturvårdsverket. Naturvårdsverket har därefter delegerat beslutanderätten avseende licens- och skydds jakt på rovdjur till Länsstyrelserna (med undantag av Gotlands län), detta inom de ramar som nationella förvaltningsplaner och mål anger. Länsstyrelsernas viltförvaltningsdelegationer företräder i sin tur ett brett allmänintresse och deras rekommendationer kan dessutom överprövas av Länsstyrelserna. Dessa beslut kan därefter överklagas till Förvaltningsdomstol, Kammarrätt osv. I så motto måste konstateras att det allmännas intresse är extremt väl tillgodosett. Av detta skäl finns inte anledning att bedöma allmänna särintressen generöst i frågor om talerätt, snarare tvärtom.

Vi menar att i det här fallet ska det fästas än större krav på rätten att föra talan, än vad som ges i många andra fall av förvaltningsrättsliga frågor.

Kammarrätten konstaterar i sitt beslut av den 8 december 2016, s 5 första st jämte s. 6, "Det framgår inte heller i övrigt av utredningen, att Länsstyrelsens beslut (om skydds jakt eller för delen även licensjakt på varg) påverkar föreningen på ett sådant sätt att föreningen på annan grund bör tillerkännas talerätt" d.v.s det kan inte räcka med att man har en annan vargpolitisk åsikt än demokratiskt fattade beslut i Riksdag och Regering. Det måste finnas någon form av konkret negativ påverkan i objektivet hänseende. Även Proportionalitetsprincipen bör här kunna göras gällande. Ska så små grupper av särintresserade medges talerätt i frågor som rör tillämpningen av lagar och förordningar, fattade av Riksdag och Regering, påverkande ett nationellt intresse?

I korrespondens med aktuella domstolar framgår tydligt att de efterlyser ledning, instruktioner och föreskrifter i förhållande till vilka som ska ges talerätt. Det åligger Riksdag och Regering att utforma sådana instruktioner, utan dessa är det stor risk för att domstolsprocessernas hela syfte äventyras. Det är vår förhoppning att Justitieutskottet tar upp detta till behandling. Förutom redan nämnda HFD-dom, finns nu ytterligare en dom från HFD som är mycket klar på lagligheten av fattade beslut gällande licensjakt. Det kan inte vara lagstiftarens mening att särintressen, som inte direkt berörs av besluten, ska äventyra beslut fattade av Högsta förvaltningsdomstolen.

Två av utskottets ledamöter har tidigare informerats om vår korrespondens med domstolarna. De har inte hört av sig.

Om ytterligare information, eller utdrag från de källor vi hänvisar till önskas, så hjälper vi gärna till.

Sändlista: Ledamöter och suppleanter i Justitieutskottet

2017-01-30

Med vänliga hälsningar.

Kikki Ahlstedt Karlsson
Styrelseledamot LRF Värmland

Ulf Ekholm
Ordf. Svenska Fåravelsförbundet

Britt-Marie Nordquist
Ledamot, Mellanskog SBO Norra Värmland.
Ledamot Svenska Jägareförbundets
Förbundsstyrelse.

Mathias Kristoffersson
Voernese sameby. Rovdjurspolitisk
talesperson partiet Samerna.

Patrik Ohlsson
Styrelseordförande LRF Värmland

Michael Fossum
Koordinator.

Christer Karphammar
Ordförande Mellanskog SBO Norra Värmland
Jurist, Domare Internationella Domstolen.

Per-Eric Johansson
Styrelseledamot Mellanskog.

Ingemar Tönnerberg
Ordf. Jägareförbundet Värmland

Magnus Jensen
Ordf. Svenska Älghundsklubben

Freddy Kjellström
Ordf. Svenska Stövareklubben. Statsvetare

Erik Forsberg
Lantbrukare, Jakt & viltvårdansvarig
LRF Värmland.

Kontakt/förfrågan rörande detta brev riktas till:

Britt-Marie Nordquist 0703 331985
Michael Fossum 0731 437208

nordquist.bm@gmail.com
michael.f.fossum@gmail.com